

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2020

SEPEDI LELEME LA GAE: LEPHEPHE II
SEPEDI HOME LANGUAGE: PAPER II

Nako: diiri tše 3

100 meputso

HLOKOMELA

1. Lephephe le le na le matlakala a 8. Kgonthišiša gore matlakala a feletše.
 2. Araba dipotšišo ka moka, gomme o šomiše mareo a maleba a Sepedi.
 3. O tla lahlegelwa ke meputso ka mopeleto wo o fošagetšego.
 4. Ngwala ka bothakga.
-

KAROLO YA A DINGWALO**SERUDU, M. S. 1991 – A MO SWINA NGWANANA' THAKANA**

Araba potšišo **YE TELELE GOBA YA SETSOPOLWA**. Ge o kgethile potšišo ye telele go potšišo 1, o gapeletšega go araba potšišo ya setsopolwa go potšišo 2.

POTŠIŠO YA 1

1.1 Sekaseka **semelo sa Lekope** ka mokgwa wo o kgodišago go ya ka dikokwane tše di latelago.

- Ditiro le dipolelo tša gagwe
- Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena

Kabo ya meputso:

Teori: (2)

Dintlha: (10)

Tšhomišo ya polelo: (3)

(15)

GOBA

1.2 Bala setsopolwa se se latelago ka tsinkelo gore o kgone go araba dipotšišo tša go latela.

SETSOPOLWA SA A

Lekope: O tagwa ke mokhora, ngwanana tena! O tla itshola, mphe dinotlelo tša koloi ya ka ke ye mošomong.

Mmatlala: (O di ntšha ka pekeng o di lahlela tafoleng): Tšea šedio.

Lekope: O se ke wa mpeletša tšona, ga ke mpša ya gago. (Mmatlala o sobelela ka khwitšhing.) Ai, ngwanyana yo o tla ntsena mading. O nyaka go dira boithatelo ka mo ga ka. Ke gore ke nnete ge ba re ba mmone kua hoteleng le Mokalabi. Ge a re o ya go *breida* o be a ntšhela phori mahlong, kganthe yena o a tseba gore ba šetše ba beelane mabaka. O ra bafsa! Ba hlalefetše ka thoko. O tloga a mpotša serokaphatla gore bana ga se ba ka. Ga a tsebe ge **bana e le ba dikgomo**? O na le mokgwa. Go na le lewa le a le botilego. Fela ke mo topile nta thekeng, a ka se nkgone. Ge a sa ntheeletše o tla ntšwela motse. Ruri, ke wetše mo gona. Ke tloga ke le moipolai. Mologadi o be a rerešitše ge a re o tla go lokiša ngwanana' thakana. Therešo ke e bona ka mahlo lehono. (O a tšwa o feta Mmatlala a le ka khwitšhing.) O tle o šale ka kua lebenkeleng nkgapele, ke swanetše go yo orotela diphahla.

Mmatlala: (O kokomogile): Go tla šala tšhwene!

Lekope: O reng?

Mmatlala: Ke realo! (Lekope o a tšwa o itianya lebati) Na monna yo o tsebile bjang gore ke robetše hoteleng? Ke gore moisana yola wa gagwe o mmoditše. Bjale ke tloga ke bona gore ke yena a ba filego tšhelete ya go reka ditaxi. Le lona lebenkele lela la Mologadi o swanetše a mo agetše lona. O wetše masobelong a motšoko, ke tla mo šoma sešemanyana ga a ntsebe. A ke hlape ke yo botša mma ditaba tše.

[Letl. 94]

- 1.2.1 Tsopola tšhupasefala yeo e tšweletšago maikutlo a Mmatlala a pefelo. (1)
- 1.2.2 Tšweletša boithekgo bja setsopolwa se ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 1.2.3 Ala tlemollohuto ya papadi ye ka dintlha TŠE THARO. (3)
- 1.2.4 Mongwadi o tšweleditše polelonoši gantši setsopolweng sa A. Tšweletša mehola YE MERARO ya polelonoši tiragatsong ye. (3)
- 1.2.5 Hlaloša gore Lekope o tsebile bjang ka kopano ya Mmatlala le tatagobana ba gagwe Mokalabi. (2)
- 1.2.6 Moya wo o fokago poledišanong ye ke wa mohuta mang? Fahlela karabo ya gago ka lebaka. (2)
- 1.2.7 Na o bona mongwadi a atlegile go tšweletša thekniki ya kgegeophetogi papading ye? (2)

[15]

POTŠIŠO YA 2

- 2.1 Lekope o paletšwe ke go emela banna sengwalweng se. Anke o laetše bonnete bja kgopolo ye ka go ahlaahla ka mo diphošo tša gagwe di bilego le khuetšo go sehloa sa tiragatšo ye.

Kabo ya meputso

Teori: (2)

Dintlha: (10)

Tšhomišo ya polelo: (3)

(15)

GOBA

- 2.2 Bala setsopolwa se ka šedi gore o tle o kgone go araba dipotšišo tša go latela:

SETSOPOLWA SA B

Mmatlala:	(O nyamile) Go padile. O ka re dilo di ka se sa loka bjale?
Pebetse:	Ke dilo mang tše o bolelago ka tšona? Gona molato keng?
Mmatlala:	Ai! Ke mathata ruri.
Pebetse:	(Ka phišego) Etšwa ka taba hle, o se ke wa ntheletša pelo. O re molato ke eng?
Mmatlala:	(O nyamile) Ge ke fihla kua lebenkeleng ke hweditše Lekope a na le Thomo ba itswaleletše ka kantorong. Go bonala ba be ba swere taba ye kgolo.
Pebetse:	Mpheane yo! O šetše a nyaka go tsena taba tša lena. Ga se wa topa se sengwenyana ka tsebe ngwanaka?
Matlala:	(Ka tšhegamo) Ke ile ge ke batamela lebating ka kwa nke go bolela batho. Se ke se topilego ke ge ke ekwa Thomo a botšiša Lekope gore na o tla kgona go fihla gae gosasa mantšiboa.
Pebetse:	Basadi! Ke gore o romilwe go tlo mmitša. Ge a ka mo theeletša le yena e tla be e le setlaela ruri.
Mmatlala:	(O tshwenyegile) Re tlo dira bjang mma? Batho bale o ka re ba ntweng. Ba leka ka mešogofela go re aroganya.
Pebetse:	Ašii! Ba ka se o beše. Ekwa nna mmago, Monna o bušwa ke lerato le dijo. Wena se ikopiše hlogo. Mo apeele dijo tša matsaka, o mo hlatswetše diaparo a hlweke, o nape o mo fe lerato. Ge o dirile bjalo gona o tla be o upile ponyane.

[Letl. 47]

- 2.2.1 Molwantšhwa ke mang papading ye? (1)
- 2.2.2 Ahlaahla phekgogo ya papadi ye. (2)
- 2.2.3 Mmatlala o re lapa la Mologadi le leka ka mešogofela go ba aroganya. Na o dumelelana le taba ye? Efa dintlha TŠE THARO. (3)

- 2.2.4 Ngwala meholo YE MERARO ya poledišano papading ye. (3)
- 2.2.5 Na o bona mongwadi a atlegile go tšweletša thekniki ya kgegeotiragatšo papading ye? Fahlela karabo ya gago ka dintlha TŠE PEDI. (2)
- 2.2.6 Na Pebetse ke mohuta wa batswadi bao ba nyakegago mo nageng ya geno? Ka dintlha TŠE PEDI phurulla sa mafahleng a gago o šitlela ka mehlala go tšwa pukung. (2)
- 2.2.7 Tšweletša maikutlo a gago mabapi le maitshwaro a Mmatlala go ya le ka fao mongwadi a mo tšweleditšego. (2)

[15]**KEKANA, M. A. 1989 – NNETE FELA**

Ge o arabile **Potšišo ya 3** o swanetše go araba **Potšišo ya 5**, ge o kgethile **Potšišo ya 4** gona o swanetše go araba **Potšišo ya 6**.

POTŠIŠO YA 3

Kalotaba ke ye nngwe ya dikokwane tše bohlokwa tša thulaganyo yeo mongwadi a e šomišago go bula madibogo sengwalong sa gagwe. Sekaseka legato le o šitlela ka mehlala ya maleba go tšwa pukung.

Kabo ya meputso

Teori: (2)

Dintlha: (8)

[10]**GOBA****POTŠIŠO YA 4**

Nke o ahlaahle ka fao Kekana a šomišitšego maatla a lerato go tšweletša dipelo tše dibotse tlemolong ya lehuto pading ye.

Kabo ya meputso

Dintlha: (8)

Tšhomišo ya polelo: (2)

[10]

POTŠIŠO YA 5

Padi ya makgonthe e swanetše go tšweletša tikologo ya baanegwa yeo e swanago le lefase la nnete leo re phelago go lona. Ahlaahla **tikologo** ya padi ye ya '*Nnete Fela*' o fahlela ka mehlala ya maleba go tšwa pukung.

Kabo ya meputso

Teori: (2)

Dintlha: (18)

[20]**GOBA****POTŠIŠO YA 6**

Ala tshekatsheko ye e kgodišago ya **thulano** ya padi ye.

Kabo ya meputso

Teori: (2)

Dintlha: (18)

[20]**60 meputso**

KAROLO YA B DINGWALWAŠOMIŠWA

Araba potšišo E TEE go tše di latelago. Sengwalwa sa gago se be botelele bja go lekana **mantšu a go se fete 200**.

Lebeledišiša seswantšho se gore se go thuše go beakanya setšweletšwa sa gago.

[<www.google.com>]

[<www.google.com>]

POTŠIŠO YA 7

Ngwala **athikele ya kuranta** ka seo se tšwelelago diswantšhong tša ka godimo. Bontšha gore ditiragalo tša mohuta wo di hlolwa ke eng o be o laetše ditlamorago tša seo se diregago.

[20]

GOBA**POTŠIŠO YA 8**

O raditaba wa thelebišene. Re alele **potšišotherišano** yeo o bilego le yona le moetapele wa batšwantle ka morago ga ditiragalo tše di tšwelelago diswantšhong.

[20]

Araba potšišo E TEE go tše di latelago. Sengwalwa sa gago se be botelele bja mantšu a go se fete 120.

POTŠIŠO YA 9

[<www.google.com>]

Ngwalela Mmeyara wa masepala wa tikologo ya geno **emeile** o ipelaetše ka ditšhila tše di lahlwago gohle le monkggo wa tšona toropong ya kgauswi le wena. Laetša kotsi ya tšona o be o tšweletše leano leo le ka thušago go rarolla bothata bjo.

[20]

GOBA

POTŠIŠO YA 10

Ngwalela morutiši wa sekolo sa geno **lengwalo** o mo leboge ka thekgo yeo a le fago yona bjalo ka barutwana ba mphato wa marematlou.

[20]

40 meputso

Palomoka: 100 meputso